

U spomen na kolegu i prijatelja dr. Josipa Stipanova

Istoga smo se dana, prvoga studenog 1972, s još nekim kolegama, našli na njemu novom, a meni prvom radnom mjestu, u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci, u njezinoj tadašnjoj zgradi na Marulićevu trgu. Sjećam ga se kao vrlo uljudnog kolege s kojim se, među ostalim, moglo razgovarati i o književnosti. Neka imena autora koja je spominjao, poput Giovannija Papinija, bila su mi nepoznata, jer nisu bila uvrštena u tadašnji kanon koji se proučavao na studiju komparativne književnosti. Svijest o manjkavosti vlastita znanja urodila je poštovanjem prema znalcu Josipu Stipanovu, poštovanjem koje nikad nisam izgubila. Iako je bilo uobičajeno da početnici prolaze kroz sve knjižnične odjele, kako bi se upoznali s cjelokupnim radnim procesom, Josip je, kao doktor znanosti, odmah postavljen u odjel bibliografije, a sastavljanje bibliografija tadašnja je uprava najviše cijenila kao vrhunski knjižničarski posao.

Sedamdesete su godine burne za naše knjižničarstvo, tehnički slabo opremljene knjižnice koje, usto, često mogu ponuditi samo jedan primjerak nekog naslova, na meti su propulzivne skupine znanstvenika koji nastoje u nas utemeljiti novu znanstvenu disciplinu, koju tada zovu informatologija. Knjižnice se smatraju zastarjelima i neuporabivima za ozbiljan znanstveni rad, a knjižničari karakteriziraju kao nesposobni tradicionalisti, koji odbijaju prihvatiti prijeko potrebne promjene. Tradicionalnom se smatra i netom pokrenuta Katedra za bibliotekarstvo Filozofskoga fakulteta u Zagrebu na kojoj se predaju predmeti, koji će po mišljenju zagovornika nove tehnologije uskoro postati nepotrebnima. Iz današnje je perspektive potpuno jasno da se radilo o sukobu dvije političke skupine i dva svjetonazora, koji se samo prelamaju preko knjižnica, no biti knjižničar u to vrijeme, doista nije bilo lako. Josip, kao socijalno osjetljivo biće, vrlo dobro razumije o čemu se radi i objeručke podržava uvođenje tehnologije u knjižnice. Od drugih ga pripadnika te tehnološki orijentirane skupine, koja misli da se ulaskom računala u knjižnice trebaju izbrisati sva dotadašnja znanja o radu u knjižnici, dijeli njegovo humanističko znanje, njegovo razumijevanje uloge knjižnica kao društvenih ustanova i dobro poznavanje radnog procesa u knjižnici. Usto, dušom je i srcem knjižničar i poštuje svoju struku i svoje kolege. Drugim riječima, iznimka je u vremenu u kojemu se stvaraju karijere u novoj disciplini.

Josip je među rijetkima kojemu je u stvaranju karijere pomoglo samo njegovo znanje. Član je povjerenstva koje priprema prijedlog za novu nacionalnu knjižnicu, o nacionalnoj će knjižnici opsežno pisati i konačno će ju, formalno ili neformalno, i voditi niz godina. Suradivali smo u povjerenstvu za izradu prvoga poslijeratnoga Zakona o knjižnicama, kojemu je dao velik obol osobito u dijelu o obveznom primjerku. Susrećem ga na skupštinama Hrvatskoga knjižničarskog društva i drugim stručnim skupovima, razgovaramo, svaki je razgovor s njim užitak. Onda me, kao ravnatelj Nacionalne i sveučilišne knjižnice, jednoga dana poziva da se vratim raditi u Nacionalnu i sveučilišnu knjižnicu i da mu je pomognem voditi. Bilo je to jedno od najvećih priznanja što sam ih dobila u struci. Znala sam da pažljivo procjenjuje ljude i bila silno polaskana što ima povjerenje u mene.

Zaokupljen dnevnom rutinom opsežnije je radove o povijesti knjižnica i njihovoj ulozi u društvu počeo pisati tek nakon umirovljenja. Uživa pritom uspostavljajući nove veze između već poznatih činjenica i zauzima stav da su knjižnice zapravo komunikacijske ustanove. Njegove su knjige važan doprinos hrvatskoj literaturi iz knjižničarstva.

U svojem je radnom vijeku Josip Stipanov učinio mnogo, ne samo za svoju knjižnicu, već i za druge hrvatske knjižnice: pisanjem i djelovanjem pomogao je da struka postane poznatija i

cijenjenija u javnosti. Za mene će, pak, uvijek ostati profesionalni i nedostižni uzor, od kojega sam neprestano učila, a od kojega se sad s velikom žalošću opraštam.

Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat